HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דכל טומאה מה בצבור שרייה רחמנא. דכתיב [במדבר ט] איש כי יהיה טמא לנפש יעשה פסח שני אים נדחה לפסח שני ואין בצבור נדחין אבל זבין ומצורעין נדות ויולדות שטומאתו יוצא עליו מגופו לא הוטרה ובועל נדה כנדה: **מודינא היכא דאיכא שרייס לאכילה.** דתע"ג דקרבן צבור קרב בטומאה אינו נאכל בטומאה כדאמרי' בכילד צולין (פסחים דף עז:) ובמנחה הנקמצת מודינא דמהדרינן לעשות בטהרה שיהיו שרייס נאכלין: **ואם אין** (א) **אנא היא.** אנא מצא מזומן לך: **מאי נאו פריס ואילים** (ב) **דחג.** שהן קרבן צבור וזמנו קבוע ומנחת נסכים דומה טומאה וקתני אומר ומביאין אחרת תחתיה אנמע דחוייה היא בצבור: **פר דע"ז.** לצבור (ג) עולה היא וטעונה נסכים בשלא לך (ד): **אינו של אהרן.** דיוס הכפורים: **בכבש הבא עם העומר.** דכתיב (ויקרא כג) ועשיתם ביום הניפכם את העומר (ה). והיינו מנחת כבשים דקתני נאו במנחת נסכים קאמר דכליל היא אנא במנחת העומר עצמו הבאה עמו והיא נקמצת ושרייה נאכלין: **במזיד לא הורצה.** ואע"פ שהאיר מרצה קנסוהו רבנן שלא יהא בשר נאכל אבל בעלים מיהו נתכפרו דלא נימו חולין לעזרה דהא מדאורייתא חזי ומיהו שמעינן מיניה דלאו היתר היא: **על מה הניח מרצה.** דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים שירצו בעלים: רצון הרי הוא בכלל מזיד אנא גבי אונס שייך למיתני רצון: **בין בצבור.** ומדבעי איך לרצויי שמע מינה נאו היתר הוא ומה בין יחיד לצבור שהיחיד אין טומאת הגוף נדחה אנאו שאין הניח מרצה על טומאת הגוף ושל צבור נדחית טומאת הגוף אנאם ונא על ידי איך. מיהו שמעינן מינה מדבעי טומאת בשר ועולין (ה) בצבור איך (מרצה) לרצויי שמע מינה טומאת הגוף שנדחית אנאם בקושי נדחית וכל כמה דמצינן לאהדורי אטהרה מהדרינן: **כי קתני הניח מרצה אדיחיד קתני.** ולבור אהכשירה קתני שאף של צבור כשר ונא על ידי איך אנא היתר הוא אנאו: **ואי בעית אימא אצבור.** נמי קאי ובהנך קרבנות דנא קבע להו זמן שנא נדחית טומאה אנאו קאמר דניח מרצה עליהן: ה"ג **אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב.** והכי פירושו איזה עון יארע בקרבן שיהא הניח מרצה עליו שיהא כשר אם עון מחשבת חוץ למקומו הקרויה פיגול דכתמרינן בזבחים (דף כח.) **שלישי** זה חוץ למקומו הרי כבר נאמר בקדושים תהיו פיגול הוא לא ירצה ואוקימנא בחוץ למקומו במסכת זבחים ואם עון מחשבת נותר שחישב בשחיטה על מנת לאוכלו חוץ לזמנו הרי כבר נאמר המקריב אותו לא יחשב ואוקמינן במחשבת חוץ לזמנו: הא

דכל טומאת מת בציבור רחמנא שרייה אמר רב ששת מנא אמינא לה (ו) דתניא היה עומד ומקריב מנחת העומר ונטמאת בידו (ז) אומר ומביאין אחרת תחתיה ואם אין שם אלא היא אומרין לו הוי פקח ושתוק קתני מיהת אומר ומביאין אחרת תחתיה אמר רב נחמן (ח) מודינא היכא דאיכא שריים לאכילה מיתיבי (ט) היה מקריב מנחת פרים ואילים וכבשים ונטמאת בידו אומר ומביאין אחרת תחתיה ואם אין שם אלא היא אומרין לו הוי פקח ושתוק מאי לאו פרים אילים וכבשים דחג אמר לך רב נחמן לא פרים פר ע"ז אף על גב דציבור הוא כיון דלא קביע ליה זמן מהדרינן אילים באילו של אהרן דאע"ג דקביע ליה זמן כיון דיחיד הוא מהדרינן כבשים בכבש הבא עם העומר דאיכא שריים לאכילה מיתיבי (י) דם שנטמא וזרקו בשוגג הורצה במזיד לא הורצה כי תניא ההיא דיחיד ת"ש (יא) על מה הציץ מרצה על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון בין ביחיד בין בציבור ואי ס"ד טומא' היתר היא בציבור למה לי לרצויי אמ' לך רב נחמן כי קתני הציץ מרצה אדיחיד ואיבעית אימא אפי' תימא בציבור בהנך דלא קביע לה זמן מיתיבי [1] ונשא אהרן את עון הקדשים (יב) וכי איזה עון הוא נושא אם עון פיגול הרי כבר נאמר [2] לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר [3] לא יחשב הא

פרים פר דע"ז. פי' דעולה הוא וטעון מנחת נסכים דתע"ג לצבור הוא מהדרינן והא דאמר אומר לו הוי פקח ושתוק ומביא אותה בטומאתה לאו משום דטומאה דחוייה בצבור דהא לא דחי שבת כיון דלא קביעא ליה זמן וטומאה נמי לא דחי כדאמר לקמן פרק הוציאו לו (דף נ.) כל שאין זמנו קבוע אינו דוחה לא את השבת ולא את הטומאה אע"פ שהוא קרבן צבור והא דמביאה בטומאה היינו משו' דרלויי ליך ודווקא טומאת קרבן דמרלה ליך אבל טומאת הגוף דכהנים לא אידחו לגבייהו כלל לגמרי חשיב קרבן יחיד:

ביון דיחיד הוא מהדרינן. הכא ודאי חשוב קרבן צבור לדחות שבת ולדחות הטומאה אפילו טומאה דגברי מיהו לא הותרה בו טומאה אלא דחוייה היא כיון דיחיד קא מייתי ליה ותימה לי והא כולהו מקראי נפקי פרק כילד צולין (פסחים דף עז.) וידבר משה את מועדי ה' הכתוב קבע מועד אחד לכולן מאי שנא דיש מהן שהותרה בהן טומאה ויש מהם דחוייה וי"ל למאן דאמר טומאה היתר היא בכולהו הותר טומאה מדאורייתא' אנא מדרבנן גזרו אההוא דהוי קרבן יחיד דליהדרי אטהורין ולמ"ד טומאה דחוייה היא סבירא ליה דבכולהו דחוייה היא מדאורייתא:

דם שנטמא וזרקו במזיד לא הורצה. תימה לי מאי פריך הא לא הורצה דקאמר הייט להתיר בשר באכילה והא מודו כולי עלמא דלאכילה לא אמרינן היתר היא בצבור ועוד לכאורה משמע דלא פריך אנא למ"ד היתר היא בצבור ואמאי אפי' למאן דאמר דחוייה ליפרוך כמו למאן דאמר היתר היא דע"כ לא פליגי אנא אהדורי אטהורין קודם הקרבת הקרבן אבל אם כבר קרב הקרבן בהא לא פליגי וי"ל דפריך שפיר למאן דאמר היתר היא דהכי נאכילה לית ליה היתר היא ה"מ היכא דאיטמו שירים גופייהו אבל הכא דבשר לא איטמי הוה ליה למישרי אפי' באכילה כיון דמיקל כולי האי דאית ליה טומאה דגברי ודעולין היתר היא אבל למאן דאמר טומאה דחוייה ניחא דכיון דמחמיר כולי האי בטומאת עולין ודגברא קודם הקרבה סברא הוא שיש להחמיר בבשר אע"פ שהוא טהור ואפי' לאחר הקרבה:

שנטמא בין בשוגג בין במזיד בו'. הא דלעיל קאמר במזיד לא הורצה והכא קאמר דמרצה אף על המזיד בפרק הקומץ רבה (מנחות דף כה:) מקשה לה הש"ס ואיכא למאן דמשני טומאתו בשוגג אין במזיד לא זריקתו בין בשוגג בין במזיד ואיכא למאן דאמר איפכא ותימה דבפ' האשה רבה (יבמות דף ל.) מקשה מההיא דדם שנטמא וזרקו במזיד לא הורצה למ"ד אין ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה והא הכא דמדאורייתא אלעויי מרצה כדתניא (מנחות דף כה:) הנך תרי ברייתות חדא בטומאה וחדא בזריקה וא"כ איכא למימר דההיא דדם שנטמא במזיד לא הורצה מדאורייתא ומי קאמר וי"ל דאינו סברא לחלק בדאורייתא בין שוגג למזיד לא בזריקה ולא בטומאה דודאי מדאורייתא מרצה בכל ענין וחילוקא דמפלגינן בין שוגג למזיד היינו מדרבנן למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה שנראה לו יותר להחמיר בנטמאת במזיד משום דאתחלתא דפסולא היא ועוד דלא נתכוין לעשות מצוה אבל בזריקה בטומאה לא קנסוהו כיון דלאו תחילת פסולא הוא ועוד במצוה קא עסיק ולמר מסתבר ליה להחמיר יותר בזריקה משום דדבר מגונה ביותר הוא להקריב לגבוה דבר שאינו טהור וא"ת א"כ בפרק הקומץ רבה ליתני דההיא דעל מה הניח מרצה אייר מדאורייתא וההיא דדם שנטמא אייר מדרבנן וי"ל אם איתא דמדרבנן אין חילוק בין טומאתו לזריקתו דאידי ואידי הוה אמרינן דלא הורצה במזיד וא"כ ההוא דעל מה הניח מרצה בין בשוגג בין במזיד מדאורייתא דווקא אייר לא הוה ליה למיתני סתמא הכי כיון דבזמן שנטמא הברייתא לא הוה מרצה במזיד כן פר"י בפרק האשה רבה (יבמות דף ל. ד"ה והא): **על הדם ועל הבשר.** בפסחים פ"ק (דף מח:) פי' רש"י דאתיא כרבי יהושע דאמר אם אין בשר אין דם מיהו אור"י דאתיא אפי' כר"א דאמר יש דם אע"פ שאין בשר והא דבעי ריצוי ניח יש לומר הייט כדאמר בפרק כילד צולין (שם דף עח.) לאקבעינהו בפיגול ולאפקיעהו מידי מעילה: **אם** עון פיגול הרי כבר נאמר לא יחשב. כך היא הגירסא בכל הספרים אנא שרש"י הגיה איפכא על פי הת"כ ובחנם הגיה דהא מסקינן בפרק שני דזבחים (דף כח:) דתרוייהו מקראי אריכא נפקי וריש דקרא דאם יחשב לא

ואמרינן בזבחים ובמו"כ במסכת נאמאל שנא בזמנו ביום השלישי הכתוב מדבר, וכתיב לא יחשב לו, אנמא נית ליה תקנתא (פסחים מז: ע"ש ובזבחים כג: בארוכה לדחות גירסא אחרת).

אמורה לאיכול דמוקי קמא דאיכא בין בשוגג בין במזיד הורצה, ומיהא בשוגג הורצה במזיד לא דתנן על מה הניח מרצה על הדם כו', ואמור רבנן דבמזיד לא הורצה, והיכי מרמי להו אהדדי, והא הך ברייתא בטומאה ואיתך בזריקה. ואומר רבינו הזקן דפשיטא ליה דמדאורייתא אין חילוק בין זריקה שוגג למזיד לטומאת שוגג ומזיד, אבל רבנן גזרו במזיד בלאומו ענין שנראה להם למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה]. [**אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב.** אומר בקונטרס דה"ג לה (בתוספ') בת"כ, דאיקורא זוטא דפיגול דהיינו חוץ (לזמנו) [למקומו] (ה)כתוב בקבלת זוטא בקדושים תהיו, ואיקורא רבה חוץ [לזמנו] בקבלת אריכא בפרשתא אריכא בלו את אהרן. והיינו שלמה מגב ריהטא לא עיין בה דהא מסקינן בפ' שני דזבחים (כח, ב) דטולאו מקבלת אריכא נפקי בלו את אהרן. ומתחלה רצה התלמוד לדרוש כמו שפירש רבינו שלמה אבל לא קאי הכי. מ"ר].

מסורת הש"ם

א) מנחות עב., ב) ס"פ אם יש שם אחרת אומ' לו הביא [אמנם בתוס' דמנחות פ"ג איתא כמו שהיא בפנים], ג) [תוספת' מנחות פ"ג ה"ק], ד) פסחים עז: יבמות ל. גיטין נד. זבחים מא. מנחות כה., ה) פסחים פ: [מנחות כה:], ו) זבחים כג. [פסחים עז: מנחות כה.], ז) [במדבר טו],

תורה אור השלם

1. וְהָיָה עַל מַצַּח אַהֲרֹן וְנָשָׂא אַהֲרֹן אֶת עֲוֹן הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יַקְדִּישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכֹל מַתְּנֹת קָדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְיָ: שמות כח לח
2. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פִּגּוּל הוּא לֹא יֵרָצֶה: ויקרא יט ז
3. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יַחְשֹׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז יח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואם כו' אין שם אנא: (ב) שם ד"ה מאי וכו' ואילים וכבשים דחג: (ג) שם ד"ה פר וכו' דעולה היא: (ד) שם ד"ה בכבש כו' את העומר כבש וגו' והאי מנחת: (ה) שם ד"ה בין בצבור וכו' טומאת בשר ועולין. נ"ב פי' בין אכילתם כגון בשר בין אימוריה העולין ונקטרין על המזבח אינן מרצה על טומאתן עיין פ' כילד צולין דף ע"ז ע"ב:

גליון הש"ם

גמ' מודינא היכא דאיכא שריים. עיין מנחות טו ע"ב תוס' ד"ה ר"י:

תוס' ישנים

[היה מקריב מנחת העומר כו'. בריתא היא בתוספתא דמנחות [פ"ג] תני בהדא דבסמוך ממנחת כבשים. ושמא תלמוד שלנו סובר דלא מיתני בהדי הדדי. ותחם גבי שתי הלחם ולחם הפנים ומנחת כהנים וכהן משיח וזבוחי לבונה לא תני התם ומביאין אחרת תחתיה, אנא הוי פקח ושתוק, והטעם מפני שהפייח הלחם והיבן לא דחי שבת ויו"ט כמו אנו, ולכך ישתוק]. **פר דע"ז.** ותע"ג דאמרינן בפרק הוציאו לו [נ, א] דדחיית טומאה תלויה בקביעות זמן ונא בציבור ויחיד, מ"מ כשאין אחרת אנא היא אומרים לו הוי פיקח ושתוק מפני שהניח מרצה. ובאילו של אהרן דבסמוך אע"ג דקבוע לו זמן, מ"מ אהדורי מהדרינן לטהרה דשל יחיד הוא. [ת"ש על מה הציץ מרצה. בפסחים פ' כילד צולין [פ, ב] ובמנחות פ' שני [כה, ב] רמי הנך ברייתות אהדדי ומשני להו. ופליגי

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ח מהלכות פסולי המוקדשים הל' לד ופ"ל מהלכות ביאת מקדש הל' ז):

מוסף רש"י

ומביאין אחרת תחתיה. וקולרין ומוחזין אותה ביום, שלא יאמרו מותר להקריב מנחה טמאה ואפילו ליחיד (מנחות עב.). **דם שנטמא וזרקו בשוגג.** הקסור אין קרבנות מקבלין טומאה (מנחות כה:). **הורצה.** קרבן לבעלים דמרלה ליך (פסחים עז:) ומותר בשר באכילה (גיטין נד.). **במזיד לא הורצה.** להיות בשר קרבן נאכל, דקנסא הוא, שבא בעלים ומתכפרו, דלמאריגן ביבמות בהשאה רבה (ל.) דכיון דמדאורייתא מלאי נמי אמזיד לא מצו רבנן למימר ליה זיל אייתי חולין לעזרה (פסחים מז: וכעי"ז זבחים מה:). **על הדם ועל הבשר ועל החלב שנטמא.** בין שנטמא הדם בין שנטמא הבשר בין שנטמא החלב, הניח מרלה, ולא שיהא בשר טמא נאכל, דאין ליך מטהר ודומה לא תעשה דוהבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל, אנא לר' יהושע איצטריך דאמר (פסחים עז.) אם אין בשר אין דם, וקאמר הכא הני מילי כשיאא בשר חוץ למחיצתו, שאין ליך מרלה על היוצא או שאבד הבשר, אבל נטמא בשר קודם וזריקת דם הניח מרלה עליו להתיר דם לזריקה (שם מז:). **בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון.** מזיד ורצון אחד הוא, אבל גבי שוגג שייך מזיד וגבי אונס שייך רצון, ושוגג ואונס תרי מילי הינהו (שם). באונס, שנטמא בעל כרחו, אבל מזיד ורצון תרא מילתא היא, אנא איירי דתני אונס תני רצון (מנחות כה:). **ונשא אהרן.** בניח כתיב (זבחים כג.). **את עון הקדשים.** פסול הקרבן יכשיר ורלה ואינו מכפר על האוכלין שאותו טמא דשון הקדשים כתיב ולא עון הכהנים (פסחים מז:). **וכי איזה עון הוא נושא.** איזה פסול הוא מכשיר (פסחים מז:) ואין לומר שיכפר על עון הכהן שהקריב טמא שהרי עון הקדשים נאמר ולא עון המקריבים, הא אינו מרלה אנא להכשיר הקרבן (שמות כח לח). **אם** עון פיגול. והיא מחשבת חוץ למקומו שנקראת פיגול, דכתיב בקדושים תהיו ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירלה, ומוקמינן לה בזבחים בפ"ב (כח:) אם אינו ענין לחוץ לזמנו תנהו ענין לחוץ למקומו, הרי כבר נאמר לא ירצה. בקדושים תהיו כדפרשינן, **ואם** עון נותר. מחשבת נותר, שחשבו על מנת להותיר ולאכלו חוץ לזמנו, הרי כבר נאמר לא יחשב. ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי וגו', בפרשת לו את אהרן,